

יום ה', י"ד בכסלו תשע"ו (19 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, י"ד בכסלו, בשנת 1968, בוצעה בישראל השתלת הלב הראשונה, שנה לאחר השתלת הלב הראשונה בעולם.

כך זה קרה

[מאמר זה נכתב היום לפני 7 שנים:]

בדיוק היום לפני 40 שנה בוצעה השתלת הלב הראשונה בישראל. היום חגגו את היומולדת בבילנסון עם הרבה זכרונות ונוסטלגליה. על החרדה בחדר הניתוח, הלב הפועם שהקפיץ את כולם והמנתח שלא מש ממושתל הלב כל הלילה מפחד שיקרה לו משהו.

ידיעות על השתלות איברים או תרומות איברים מרגשות תמיד, אבל הפכו כבר כמעט לשיגרתיות. אך לא תמיד היה כך - היום, לפני 40 שנה, רעשו כותרות העיתונים כשהכריזו על השתלת הלב הראשונה בישראל בבית החולים בילינסון.

ב'ידיעות אחרונות' דווח כי "בין כותלי חדר הניתוחים המיוחד לחולי לב בוצע אתמול בשעות הערב ניתוח השתלת לב בגופו של אדם שעמד על סף המוות". מושתל הלב היה **יצחק סולם**, בן 42, תושב יפו, שסבל מאי ספיקת לב קשה והיה חשש לחייו. בעיתונים הוא כונה אז "האיש בעל הלב השתול". אבל השמחה וההתרגשות של המנתחים לא ארכו זמן רב. שבועיים לאחר ההשתלה, נפטר המושתל מזיהום ובבית החולים יצא מגדרו להדגיש כי הבעיה לא היתה בלב המושתל.

זוכרים בניתוח ההוא. מימין: ד"ר בני מדליין, פרופ' ברנרדו וידנה, שוש לוי, ד"ר ארול לוי ופרופ' ג'ק סולומון

היום, 40 שנה בדיוק אחרי אותה השתלה היסטורית, נפגשו בבית החולים ביילינסון כמה מהאנשים שהיו שותפים לעניין: פרופ' ברנרדו וידנה, מבכירי מנתחי הלב בישראל כיום, שהשתתף בהשתלה החלוצית כעוזרו של המשתיל פרופ' מוריס לוי; פרופ' ז'ק סולומון, שקצר את לב התורם, ד"ר ארול לוי, מנהל מחלקת הרדמה בשנת 1968 ושוש לוי, אחות חדר ניתוח שלקחה חלק בהשתלה.

פחד וחרדה בחדר הניתוח

"היתה בחדר הניתוח מצד אחד אווירה של התרוממות רוח ומצד שני היתה הרגשה של פחד וחרדה. זה היה משהו שלא עשינו מעולם", סיפר פרופ' וידנה, היום מבכירי מנתחי הלב בישראל ואז רופא צעיר בשנת ההתמחות השנייה. רק שנה קודם לכן בוצעה השתלת הלב הראשונה בעולם. פרופ' מוריס לוי

"לו עמי שמע לי ישראל בדרךי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ¹⁵	(י-ם): 16 ⁰⁰	(ת"א): 16 ¹⁶	(חיפה): 16 ⁰⁵
צאת השבת	(ב"ש): 17 ¹³	(י-ם): 17 ¹⁴	(ת"א): 17 ¹⁵	(חיפה): 17 ¹³

יום נעים ושבת שלום ומבורך!

פרשת השבוע: **"וישלח"** [בראשית ל"ב 3 - ל"ו 43]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה לכל חולי ישראל

יום ה', י"ד בכסלו תשע"ו (19 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

בשל היעדר מרכז רפואי מאושר בישראל, עד ראשית שנות ה-80 הוטסו חולים מישראל לחו"ל כדי שיוכלו לזכות בהשתלות לב וכבד.

בשנת 1987, לאחר לחץ ציבורי ופנייה רשמית מטעם משרד הבריאות, אושר [ע"י מי? מג?] לבית החולים **הדסה** בירושלים לבצע השתלות לב (אך לא כבד). באותה שנה, בחודש אוגוסט, בוצעה השתלת הלב המוצלחת הראשונה בישראל בידי צוות בראשותו של פרופ' **ג'ו בורמן**.

נושא תרומות האיברים בישראל מוסדר בחוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953, ובתקנותיו משנת התשמ"א-1981. משרד הבריאות נתון בשלבי הכנת חוק השתלות שמטרתו להסדיר את נושא תרומות האיברים וההשתלות בישראל. בשל מחסור חמור בתורמי איברים בישראל (כ-8% מכלל האוכלוסייה לעומת כ-15 עד 35% במדינות מערביות אחרות) הוגשו מספר הצעות חוק המעודדות תרומת איברים ומציעות הטבות למשפחות תורמי האיברים.

בישראל מתבצעות בממוצע כ-250 השתלות איברים בשנה וכ-300 אנשים מצטרפים לרשימת המתנה להשתלה.

בישראל ממתנינים להשתלת איברים למעלה מ-1000 ילדים ובוגרים. כ-750 חולים ממתנינים להשתלת כליות ולבלב, כ-110 ממתנינים להשתלת כבד וכ-150 ממתנינים להשתלת לב וריאות. לפי הערכה, כ-100 אנשים ימצאו את מותם בהמתנה, מדי שנה.

ב-2008 אושרו בכנסת שני חוקים הקשורים להשתלת איברים:

1. **חוק השתלת איברים**, התשס"ח-2008, שקובע כי אדם חי שתרום מאיבריו יקבל לאחר מתן התרומה מעמד של חולה במחלה כרונית שיהיה זכאי להטבות כספיות, פטור מתשלומים מסוימים, פיצויים ותעודת הוקרה מהמדינה. **החוק אוסר סחר באיברים**, קבלת תמורה בעבור איברים וכן איסור על תיווך לצורך השגת התרומה.

2. **חוק מוות מוחי-נשימתי**, התשס"ח-2008, המסדיר את אופן קביעתו של מוות מוחי-נשימתי. החוק קובע כי זמן המוות המוחי-נשימתי יהיה מצב בו מותו של האיש נקבע על ידי שני רופאים מוסמכים שלא טיפלו בחולה ולא ייצגו אינטרס של חולה אחר הזקוק להשתלה, על פי פרמטרים קבועים (העדר לחץ דם, העדר נשימה עצמאית, העדר תגובה של האישונים ורפלקסים נוספים). כמו כן, הפסקת פעילות המוח תיקבע באמצעות בדיקה במכשירים אובייקטיביים.

אתיקה ודת

השתלת איברים מעלה מגוון של שאלות אתיות הכוללות בין השאר את שאלת קביעת רגע המוות של תורם ממנו נלקחים איברים, שאלת הזכות של אדם לסכן את עצמו כדי לתרום איבר, התשלום עבור תרומת איברים מחיים, בחירת מושתל כאשר יש מחסור באיברים והסיכון שביצוע השתלה שסיכויי הצלחתה אינם גבוהים.

השתלת איברים בהלכה היהודית

הדיון ההלכתי בנושא השתלת איברים עוסק בעיקר בשאלת תרומת איברים ובמיוחד כאשר נטילת האיבר חייבת להעשות עוד בטרם הלב הפסיק לפעום, שאז יש מחלוקת האם התורם נחשב כבר למת.

"לו עמי שמע לי ישראל בדרךי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי** בשבת

כניסת השבת (ב"ש): 16¹⁵ (י-ם): 16⁰⁰ (ת"א): 16¹⁶ (חיפה): 16⁰⁵

צאת השבת (ב"ש): 17¹³ (י-ם): 17¹⁴ (ת"א): 17¹⁵ (חיפה): 17¹³

פרשת השבוע: **"וישלח"** [בראשית ל"ב 3 – ל"ו 43]

הדף מוקדש ל**פדיון נפשם** של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה לכל חולי ישראל

יום ה', י"ד בכסלו תשע"ו (19 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

כן נדונה שאלת ההיתר לקחת איברים כמו קרנית מגוף המת. שאלה נוספת שנדונה היא שאלת הסיכון למושתל ונקבע שהשתלת איברים מותרת כאשר הסיכוי גדול מהסיכון. בשנת 1969, בימים הראשונים של השתלות הלב, כאשר סיכויי ההצלחה היו נמוכים, כתב הרב משה פיינשטיין: "כי שתילת הלב שהתחילו הרופאים לעשות בזמן האחרון הוא רציחת שתי נפשות ממש". נושא נוסף שנדון בהלכה הוא האם מותר להשתיל בבני אדם איברים מחיות, למשל חזיר, ונקבע שהדבר מותר.

ר' עוד באתר של אדי, המרכז הלאומי להשתלות: [הלכה ותרומת איברים](#)

השתלת איברים בדתות אחרות

נצרות – הנצרות הקתולית רואה בהסכמה לתרום איברים מעשה של חסד, צדקה והקרבה עצמית. הנצרות הפרוטסטנטית והבפטזם משאירים את ההחלטה לתרום איברים באופן אישי לכל אדם ואדם, אך הם רואים בעין יפה מעשה זה.

אסלאם – על פי האסלאם גופת הנפטר צריכה להישאר ללא פגע. תפיסה זו הובילה לאיסור תרומת איברים בעבר. כיום הגישה לנושא השתנתה והותרה לציבור המאמינים.

הבודהיסטים וההינדים משאירים את ההחלטה לתרום איברים לשיקולו של האדם אך רואים בעין יפה מעשה זה.

הצוענים מאמינים שגופת הנפטר צריכה להישאר ללא פגע לאחר מותו ולכן אינה רואה בעין יפה מעשה זה, אולם אין בעניין זה החלטה רשמית.

[מקור]

שבת שלום ומבורך,

ברכה ומרדכי

"לו עמי שמע לי ישראל בדרך יהלכו. כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי."

מתוך פרק התהלים [פ"א 14-15] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי בשבת

כניסת השבת	(ב"ש): 16 ¹⁵	(י-ם): 16 ⁰⁰	(ת"א): 16 ¹⁶	(חיפה): 16 ⁰⁵
צאת השבת	(ב"ש): 17 ¹³	(י-ם): 17 ¹⁴	(ת"א): 17 ¹⁵	(חיפה): 17 ¹³

פרשת השבוע: "וישלח" [בראשית ל"ב 3 – ל"ו 43]

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה לכל חולי ישראל